

Зохицуулагч байгууллагын засаглал

**САНХҮҮГИЙН
ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО**
FINANCIAL REGULATORY COMMISSION
OF MONGOLIA

Зохицуулагч байгууллагын засаглал

Өндөр чанартай зохицуулалтын орчин нь бүх улс үндэстнүүдийн хувьд баян чинээлэг амьдарч, ажиллаж, бизнес эрхлэхийн зэрэгцээ байгаль орчин, нийгмийн бүх хэсгийг хамгаалахад чухал үндэс суурь болдог. Эдгээр үр дүнд хүрэхэд өндөр гүйцэтгэлтэй зохицуулагчид гол үүрэг гүйцэтгэдэг бөгөөд инновацийг дэмжиж, бүтээмж, өсөлтийг дэмжихэд түлхэц болдог. Зохицуулалтыг хийхдээ бизнес эрхлэгчид болон иргэдэд шаардлагагүй ачааллыг арилгах, бууруулах боломжийг эрэлхийлэх хэрэгтэй.

Сайн зохицуулалтын зарчим

1	тодорхой бодлогын зорилтуудыг тодорхойлж, эдгээр зорилгодоо хүрэхийн тулд үр дүнтэй ажиллах
2	хууль эрх зүйн болон эмпирик үндэслэлтэй байх
3	Эдийн засаг, байгаль орчин, нийгэмд үр нөлөө бүхий ашиг тусыг бий болгох
4	Зардал болон зах зээлийн гажуудлыг бууруулах
5	Зах зээлийг урамшуулах замаар инновацийг дэмжих
6	хэрэглэгчдэд ойлгомжтой, энгийн бөгөөд практик байх
7	Бусад дүрэм, журам, бодлоготой нийцэж байх
8	Дотоод болон олон улсын түвшинд өрсөлдөөн, худалдаа, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих зарчимтай аль болох нийцэж байх

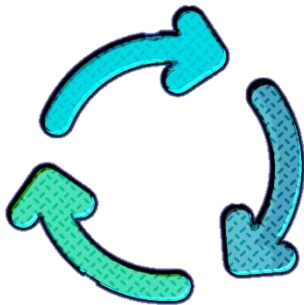
Зохицуулагчид нь тусгай зөвшөөрөл олгох, зөвшөөрөл олгох, магадлан итгэмжлэх, хяналт шалгалт хийх, хэрэгжүүлэх зэрэг чиг үүргээр дамжуулан бодлогын зорилгодоо хүрэх, үүрэг хариуцлага, ачаалал өгөх хууль эрх зүйн хэрэгслийг ашиглах эрх бүхий байгууллага юм. Ихэнхдээ тэд бодлогын зорилгодоо хүрэхийн тулд мэдээллийн компани ажил гэх мэт бусад нэмэлт хэрэгслүүдийг ашиглах боловч шийдвэр гаргах үйл явцын бүрэн бүтэн байдал, улмаар тэдний засаглалыг хууль эрх мэдлээр дамжуулан хэрэгжүүлэх нь маш чухал юм.

Зохицуулагчийг хэрхэн байгуулах арга зам; түүний дизайн, бүтэц, шийдвэр гаргах үйл явц, хариуцлагын бүтэц зэрэг нь төлөвлөсөн зорилгоо хэрэгжүүлэхэд хэр үр дүнтэй байх чухал хүчин зүйл болдог.

Зохицуулагчидтай холбоотой засаглалын хоёр өргөн талыг ялгаж салгаж болно.

Гадаад засаглал (зохицуулагчаас харах) - Хууль тогтоох байгууллага, сайд, яам, шүүх, зохицуулагчийн удирдах байгууллага, зохицуулалттай байгууллагуудын үүрэг, харилцаа, эрх мэдэл, хариуцлагын хуваарилалт.

Дотоод засаглал (зохицуулагчийг хайж олох) - Зохицуулагчийн зохион байгуулалтын бүтэц, зан төлөв, үүрэг хариуцлагын стандарт, дагаж мөрдөх, хариуцлагын арга хэмжээ, бизнесийн үйл явцад хяналт тавих, санхүүгийн тайлан, гүйцэтгэлийн менежмент.

Зохицуулалтын үйл ажиллагааны мөчлөг:

Хийх - Зохицуулалт хийх нь төрийн бодлогын хууль тогтоомж эсвэл бусад зохицуулалтын хэрэгслийг боловсруулах үйл явц юм.

Үүнд хөндлөнгийн оролцооны зорилгыг тодорхойлох, хэргийг шийдвэрлэх арга хэмжээг үнэлэх; тодорхойлсон зорилгоо биелүүлэх өөр хувилбарыг авч үзэх; янз бүрийн хувилбаруудын үр ашиг, үр ашгийг үнэлэх; мөн сонгосон сонголтыг хууль эрх зүйн хэрэгсэл болгох.

Ажиллуулах - Үйл ажиллагааны зохицуулалт нь зохицуулагчийн төрийн бодлогын зорилгод хүрэхийн тулд зохицуулалттай байгууллагуудтай өдөр тутам харилцах үйл явц юм. Гол үйл ажиллагаанд ихэвчлэн дараах зүйлс орно.

- хууль тогтоомжид заасан үүрэг, эрхийн талаар зохицуулалттай байгууллагууд болон бусад талуудад мэдээлэл өгөх, сургах.
- зохицуулалтын тусгай хэрэгслийг ашигладаг зохицуулалттай байгууллагуудыг бүртгэх эсвэл тусгай зөвшөөрөл олгох.
- нэн шаардлагатай барилга байгууламжид нэвтрэх нөхцөл, нөхцөлийн талаар үнэ тогтоох.
- нийтийн ашиг тус бий болсон нөхцөлд өрсөлдөөний эсрэг үйл ажиллагаа явуулахыг зөвшөөрөх.
- дүрмийн хэрэгжилтийг сурталчлах, хяналт шалгалт хийх зэргээр хяналт тавих.

- зохицуулалттай байгууллагуудын талаар олон нийтээс ирсэн гомдлыг хянан шийдвэрлэх (үүнд мөрдөн байцаалт оруулах).
- зөрчилд сэжиглэгдсэн тохиолдолд дагаж мөрдөх журмыг хэрэгжүүлэх.

Хяналт - Хяналтын журам нь тодорхой дүрмүүд тогтоосон зорилгодоо хүрэхийн тулд үргэлжлүүлэн ажиллаж байгаа эсэхийг авч үздэг. Зохицуулалтын зорилгоо биелүүлээгүй тохиолдолд хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах эсвэл өөр арга хэмжээг авч үзэх болно. Зохицуулалтыг хянаж үзэх нь зохицуулагчийн үйл ажиллагааны үнэлгээ, зохицуулалтын зорилтыг хянаж, бодлогын сайжруулалтыг авч үзэж болно.

Илүү сайн зохицуулалтын үр дүнд шаардлагатай элементүүд:

- Үр дүнтэй сайн боловсруулсан дүрэм, журам.
- Байгууллагын зохистой бүтэц, холбогдох засаглалын зохицуулалт.
- Үр дүнтэй, тууштай, шударга үйл ажиллагааны үйл явц, практик.
- Өндөр чанартай, эрх мэдэл бүхий байгууллагын чадавх, нөөц бололцоо, ялангуяа манлайлалд.

1. Чиг үүргийн тодорхой байдал

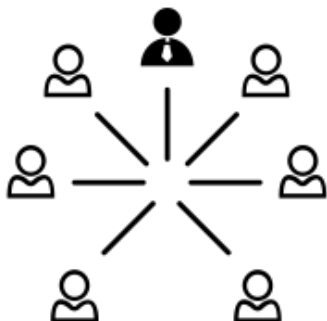
Зохицуулагч нь тодорхой зорилго зорилттой, чиг үүргийн уялдаа холбоо сайн мөн хүссэн үр дүндээ хүрэхийн тулд бусад холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах механизмтай байх ёстой.

2. Зүй бус нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, итгэлийг хадгалах

Зохицуулалтын орчинд итгэл бий болгохын тулд зохицуулалтын шийдвэрүүд, чиг үүргийг дээд зэргээр үнэн зөв гаргах нь маш чухал. Мөн хууль дээдлэх ёсыг хангах, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, итгэлцэл дээр суурилсан хүртээмжтэй өсөлтийг бий болгох орчныг бүрдүүлэх нь илүү чухал юм.

3. Шийдвэр гаргалт болон бие даасан зохицуулагчдын засаглалын бүтэц

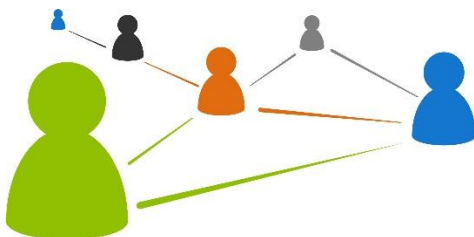
Зохицуулагчид үр дүнтэй ажиллах, зохицуулалтын нэгдмэл байдлыг хадгалах, чиг үүргийнхээ зорилтуудыг хэрэгжүүлэх засаглалын зохицуулалтыг шаарддаг.

4. Хариуцлага, ил тод байдал

Бизнес эрхлэгчид болон иргэд засгийн газар, зохицуулах байгууллагууд үр дүнд хүрэхийн тулд төрийн эрх мэдэл, нөөцийг зохистой ашиглахад хүлээлттэй байдаг. Зохицуулагчид ерөнхийдөө гурван бүлэг оролцогч талуудын өмнө хариуцлага хүлээдэг: i)

сайд, хууль тогтоох байгууллага; ii) зохицуулалттай байгууллагууд; болон iii) олон нийт.

5. Оролцоо

Good regulators have established mechanisms for engagement with stakeholders as part of achieving their objectives. The knowledge of regulated sectors and the business and citizens affected by regulatory schemes assists to regulate effectively.

Сайн зохицуулагчид зорилгодоо хүрэхийн тулд оролцогч талуудтай харилцах механизмыг бий болгосон байдаг. Зохицуулалттай салбаруудын талаарх мэдлэг болон зохицуулалттай бизнес эрхлэгчид болон иргэд нь зохицуулагчдад үр дүнтэй зохицуулалтыг хийхэд тусалдаг.

6. Санхүүжилт

Зохицуулагчийн санхүүжилтийн хэмжээ, эх үүсвэр нь түүний зохион байгуулалт, үйл ажиллагааг тодорхойлно. Энэ нь зохицуулагчийн шийдвэрт нөлөөлөх ёсгүй бөгөөд зохицуулагч нь зорилгодоо хүрэхийн тулд зоригтой, үр ашигтай ажиллах чадвартай байх ёстой.

7. Гүйцэтгэлийн үнэлгээ

Зохицуулагчид зохицуулалтын арга хэмжээ, шийдвэрийнхээ нөлөөг мэдэж байх нь чухал юм. Энэ нь дотооддоо систем, үйл явцаа сайжруулахад тусалдаг төдийгүй зохицуулагчийн үр нөлөөг харуулж, зохицуулалтын системд итгэх итгэлийг бий болгоход тусалдаг.

Зохицуулалтыг чанаржуулах төрийн цогц бодлогыг хэрэгжүүлэх.

Сайн зохицуулалттай бодлогыг төр хэрэгжүүлбэл эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд өгөх үр ашиг нь зардлыг багасгах, хуваарилалтын үр нөлөөг тооцох, цэвэр ашгийг хамгийн дээд хэмжээнд байлгах зэрэг асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой бөгөөд уг бодлого нь тодорхой зорилт, хүрээг хамарсан байх ёстой.

Харилцаа холбоо, зөвлөгөөн, оролцоо.

Зохицуулалт нь олон нийтийн ашиг сонирхолд нийцэхийн сацуу түүнд хамрагдах сонирхол бүхий, эсхүл хамрагдсан этгээдийн хууль ёсны мэдээллийн хэрэгцээг хангахын тулд зохицуулагч байгууллагын энэхүү үйл явцад оролцохдоо баримтлах зарчмыг ил тод, нээлттэй байлгана. Үүнд, иргэд, олон нийт зохицуулалтын шийдвэрийн төслийг боловсруулах явцад өөрийн эрх ашиг, сонирхол, санал хүсэлт тусгуулах замаар дэмжлэг үзүүлэх боломжтой. Зохицуулагч байгууллага нийтээр даган мөрдөх захиргааны хэм хэмжээний актуудыг оролцогч талуудад ойлгомжтой, хүртээмжтэй болгосноор талууд өөрсдийн эрх, үүргээ сайн ойлгодог байх ёстой.

Зохицуулалтын хяналт

Зохицуулалтын журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих ажлыг идэвхжүүлснээр зохицуулалтын бодлогыг дэмжин, ажил хэрэг болгох, улмаар зохицуулалтын чанарыг дэмжих дэд бүтцийг бий болгох хэрэгтэй. Хяналт, зохицуулалтын байгууллагын эрх мэдлийг хууль тогтоомжийн хүрээнд маш тодорхой зааж өгөх ба захиргааны эрх хэмжээний актуудаар зохицуулалтын нөлөөллийн үнэлгээ, гүйцэтгэлийг сайжруулах стратегийн талаар сургалт, удирдамжийг өгөх шаардлагатай.

Зохицуулалтын нөлөөллийн үнэлгээ

Зохицуулалтын нөлөөллийн үнэлгээг тухайн зохицуулалтын төсөл боловсруулах эхний үе шатанд гүйцэтгэх ба бодлогын зорилтыг тодорхойлж, тухайлсан зохицуулалт шаардлагатай эсэх, тэдгээр зорилтуудад хэрхэн хамгийн үр дүнтэйгээр хүрч болохыг тооцоолдог. Ингэхдээ зохицуулалтын арга хэрэгслүүдийн хамгийн үр ашигтай хандлагыг тодорхойлоход анхаарч, суурь судалгаа, дүн шинжилгээ хийх зайлшгүй шаардлага үүснэ.

Зохицуулалтын бодлогын гүйцэтгэлийн хяналт

Мөн зохицуулалтын бодлого, шинэчлэлийн хөтөлбөрийн гүйцэтгэл болоод тухайн зорицуулалтын хэрэгжилтэд хяналт тавьж буй байгууллагуудын гүйцэтгэлийн тайланг тогтмол олон нийтэд хүртээл болгоно. Энэхүү тайланд зохицуулалтын нөлөөллийн үнэлгээ, олон нийтийн дунд зохион байгуулсан нээлттэй хэлэлцүүлэг, одоогоор хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй дүрэм, журмын зохицуулалт зэрэг зохицуулалтын бүхий л хэрэгслүүдийн хэрэгжилтийн талаарх мэдээллийг багтаадаг.

Зохицуулагч агентлагуудын байгууллага(зохион байгуулалт)

Зохицуулалтын шийдвэрийг ашиг сонирхлын зөрчилгүй, тууштай, нэг талыг бариагүй, объектив хандлагын үндсэн дээр гардаг гэдгийг тодорхой батлахын тулд зохицуулагч байгууллагын эрх хэмжээ, чиг үүрэгт нийцсэн тууштай бодлогын баримтыг боловсруулан, хэрэгжүүлэх нь зүйтэй.

Захиргааны болон шүүхийн хяналт

Зохицуулагч эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шийдвэр, зохицуулалтын дүрэм, журмын ил тод, шударга байдлыг хяналтын системээр баталгаажуулах бөгөөд иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд эдгээр хяналтын системд чөлөөтэй нэвтрэх, аливаа захиргааны шийдвэрийг цаг тухайд нь хүлээн авах боломжийг олгох ёстой.

Эрсдэл ба зохицуулалт

Эрсдэлийн үнэлгээ, түүний удирдлага, эрсдэлийн стратегийг зохих түвшинд боловсруулж, хэрэгжилтэд нь анхаарах хэрэгтэй. Зохицуулагч нь өөрийн гаргасан зохицуулалтын шийдвэрээ хэрхэн хэрэгжиж буйг үнэлж, шаардлагатай тохиолдолд хариу арга хэмжээ авах буюу түүнийг удирдах эрсдэлийн стратегийг боловсруулдаг. Зохицуулагч олон нийтэд зориулсан мэдэгдэл гаргахдаа гарч болох эрсдэл, тухайн зохицуулалтын шийдвэрийн талаар баримтлах стратегийг багтаах шаардлагатай. Мөн зохицуулагч нь бусад оролцогч талууд, олон нийтийн хууль ёсны эрх ашиг, хүрээлэн буй орчныг хамгаалахын тулд тухайн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой эрсдэлийн үнэлгээ, удирдлага, хамтын ажиллагаа, харилцааны аргачлалын удирдамжийг боловсруулж, тогтмол шинэчилдэг байх ёстой.

Засгийн газрын түвшний зохицуулалтын уялдаа холбоо

Зохицуулагчийн зүгээс тухайн бизнесийн салбарын хэмжээнд менежментийн чадавх, гүйцэтгэлийг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх хэрэгтэй ба шударга бүс өрсөлдөөнийг хязгаарлаж, хөрөнгө оруулалт, бизнесийн өсөлт, ажлын байр бий болгоход саад болж буй орон нутгийн болон бүс нутгийн түвшинд зохицуулалтын зардал, аливаа бэрхшээлийг бууруулахын тулд зохицуулалтын бодлого, хөтөлбөрийг үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэхэд Засгийн газар дэмжлэг үзүүлэх нь үр дүнтэй.

Олон улсын түвшин дэх зохицуулалтын хамтын ажиллагаа

Зохицуулалтын арга хэмжээг боловсруулахдаа олон улсын холбогдох бүх стандарт, оролцогч талуудын хамтран ажиллах хүрээг харгалзан үүсч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг анхааран ажиллах шаардлагатай ба даяаршиж буй эдийн засагт олон улсын зохицуулалтын хамтын ажиллагаа нь эрсдэлийн системийн удирдлага, урт хугацааны бодлого төлөвлөлтийн салшгүй хэсэг болох нь зүй юм.

Дүгнэлт

Илүү сайн удирдлага, илүү үр дүнтэй дагаж мөрдөх хөтөлбөр, зохицуулалтын зорилтот хэрэгжилт нь хүссэн үр дүнд хамгийн үр дүнтэй хүрэхэд тусалж, зохицуулалттай байгууллагуудын ачааллыг бууруулдаг. Хүчтэй засаглал нь зохицуулагчийн хууль ёсны байдал, шударга байдлыг бэхжүүлж, зохицуулалтын схемийн өндөр түвшний бодлогын зорилтуудыг дэмжиж, илүү сайн үр дүнд хүргэнэ.

Дүрэм журмыг хэрэгжүүлэхийн тулд сайн менежмент, засаглалын туршлагатай, үр дүнтэй зохицуулагчид хэрэгтэй. Зохицуулагч байгууллагуудын засаглалыг бэхжүүлэх нь зохицуулагдаж буй хүмүүс болон олон нийтийн итгэл, найдварыг хадгалахад тусална.

www.frc.mn

51-262601

webmaster@frc.mn

www.facebook.com/FRC.of.Mongolia

Засгийн газрын IV байр, Бага тойруу
3, Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар хот,
Монгол улс, 15160